

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2568

**ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565**

**LEGAL PROBLEMS AND OBSTACLES CONCERNING ON ENFORCEMENT
OF THE PREVENTION AND SUPPRESSION OF TORTURE AND
ENFORCED DISAPPEARANCE ACT B.E.2565**

อนันต์ เพียรวัฒนะกุลชัย *

Anunt Pianwattanakulchai*

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Master of Law Program, School of Law, Sripatum University-Chonburi Campus

*Corresponding Author e-Mail: Anan3250700105061@gmail.com

(Received: 2024, September 29; Revised: 2024, November 8; Accepted: 2024, November 13)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ในการกำหนดค่านิยมความหมายของการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้บุคคลสูญหาย การกำหนดให้มีการบันทึกภาพและเสียงตลอดระยะเวลาการจับและการควบคุมตัวผู้ถูกจับ การรับฟังพยานหลักฐานในการจับกุม การส่งผู้ร้ายข้ามแดนและการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิจากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามการทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ไม่ได้กำหนดค่านิยมความหมายของการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้บุคคลสูญหายจึงก่อให้เกิดปัญหาการตีความและขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายอาญากับพระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามการทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 นอกจากนั้น การที่พระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามการทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 กำหนดให้จะต้องมีการบันทึกภาพและเสียงตลอดระยะเวลาการจับและการควบคุมตัวโดยมิได้มีข้อยกเว้นในการบันทึกในรูปแบบอื่น เช่น การจัดทำรายงานภายหลังการจับหรือการควบคุมตัว เป็นต้น และยังมีบทบัญญัติบางประการที่ยังขัดต่อหลักอำนาจอธิปไตยของรัฐในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและหลักการรับฟัง

พยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 226/1 จากการศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรกำหนดคำนิยามความหมายของการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้บุคคลสูญหายเพื่อลดปัญหาการตีความ กำหนดให้มีการบันทึกภาพและเสียงในรูปแบบอื่น ๆ ได้ เช่น การจัดทำรายงาน เมื่อพ้นระยะเวลาการจับและการควบคุมตัว และกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นจับกุมและควบคุมตัว เพราะถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ใกล้ชิดกับข้อเท็จจริงมากที่สุดที่จะสามารถนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และเห็นควรให้ยกเลิกมาตรา 13 และกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้กว้างขวางเพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลายไม่ได้จำกัดเฉพาะอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

คำสำคัญ: การป้องกันและปราบปราม; การทรมาน; การกระทำให้บุคคลสูญหาย

ABSTRACT

This academic article aims to examine the issues and obstacles in enforcing the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act of 2022, especially in relation to the interpretation of key terms used in the law, such as “torture” and “inhumane or degrading treatment.” These terms' interpretations have become a point of contention, particularly with respect to individuals deprived of liberty. The efforts to prevent torture and enforced disappearances, as well as the damages resulting from them, rely on fundamental legal principles, including the submission of reports and the collection of evidence to prove these human rights violations. A study of the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act of 2022 reveals that it does not provide a clear definition of torture, inhumane or degrading treatment, or the consequences of such actions in relation to individuals deprived of liberty. This ambiguity raises significant concerns, especially when it comes to the enforcement of laws related to the prevention of these acts. Therefore, an accurate interpretation of these terms is crucial to ensuring proper legal protections. Furthermore, apart from the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act of 2022, it stipulates penalties for acts of torture and enforced disappearances. However, determining the nature and extent of damages caused by such acts remains a matter of debate, as the law lacks clarity in defining what constitutes torture and what acts fall under the category of inhumane or degrading treatment. From the judicial perspective, it is essential to clarify the terms mentioned in section 226, 226/1 specifically the

concept of “torture,” which includes actions that cause severe physical or mental pain or suffering. Additionally, it is critical to determine the level of suffering caused by such acts to ensure that law enforcement and judicial bodies can effectively uphold the provisions of the Royal Decree. In conclusion, a more precise interpretation of the legal terminology surrounding torture and inhumane treatment is needed to strengthen the enforcement of laws preventing human rights violations. This will ensure that individuals' rights are safeguarded and that perpetrators of torture and enforced disappearances are held accountable under the law.

Keywords: Prevention and Suppression; Torture; Enforced Disappearance

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามการทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการทรมานหรือกระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชนหรือบังคับให้สูญหาย ซึ่งได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นตำรวจ ทหาร เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิต หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) หากจับบุคคลใดต้องแจ้งพนักงานอัยการและฝ่ายปกครองทันที และต้องบันทึกวิดีโอการจับและควบคุมตัวบุคคลตลอดเวลาของการจับ จนกว่าจะส่งตัวให้พนักงานสอบสวน และต้องทำบันทึกการจับกุมและควบคุมตัวโดยละเอียดเพื่อให้ตรวจสอบได้ นอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิด โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่ว่าจะหน่วยงานใดก็ตาม หากมีการกระทำการโดยทรมาน กระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือการบังคับให้บุคคลสูญหาย จะต้องถูกดำเนินคดีและถูกลงโทษ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นข้างต้นแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้มีการเยียวยาประชาชนที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐกระทำการทรมาน ถูกกระทำอย่างโหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือครอบครัวผู้ถูกเจ้าหน้าที่รัฐบังคับให้สูญหาย นอกจากมีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากรัฐ ยังมีสิทธิได้รับการเยียวยาประการอื่น เช่น การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ นอกจากนั้น หากผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ ผู้อำนวยการสำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง นายอำเภอ หรือพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หรือนายอำเภอ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องถิ่นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาเพื่อให้มีคำสั่งยุติการกระทำเช่นนั้นได้ทันที

นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ถือว่าเป็นกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง และประกันสิทธิเสรีภาพตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: CED) เป็นหนึ่งในสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งรับรองโดยมติสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA) ในการประชุมสมัยสามัญที่ 61 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2549 อนุสัญญานี้มีพื้นฐานมาจากปฏิญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ ซึ่งสมัชชาสหประชาชาติรับรอง เมื่อ พ.ศ.2535 (ตามข้อมติที่ 47/133 วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ.2535) แต่ปฏิญญาฉบับดังกล่าวไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย สหประชาชาติจึงริเริ่มแนวคิดในการยกร่างความตกลงที่มีผลผูกพันทางกฎหมายขึ้นเพื่อตระหนักถึงความร้ายแรงอย่างยิ่งของการบังคับบุคคลให้หายสาบสูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางพฤติการณ์เข้าข่ายเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และเพื่อแสดงความมุ่งมั่นร่วมกันของประชาคมระหว่างประเทศในการป้องกันสิทธิของบุคคลอย่างจริงจัง จึงเกิดอนุสัญญานี้ขึ้นเพื่อเปิดให้บรรดาสมาชิกสหประชาชาติทั้งปวงร่วมลงนามและเข้าร่วมเป็นภาคี ในส่วนประเทศไทย คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2559 และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2560 ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันเพื่อผูกพันตนในอนุสัญญานี้ แต่เห็นได้ว่าประเทศไทยมีการแสดงเจตนารมณ์ที่มีความตั้งใจจริงในการส่งเสริม ปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาการบังคับให้บุคคลสูญหาย ซึ่งจะได้ดำเนินการเข้าเป็นภาคี (เพชรณพัฒน์ ศรีวุทธิยประภา, ออนไลน์, 2564)

จากหลักการและเหตุผลถึงเป้าประสงค์ขององค์การสหประชาชาติก็เพื่อให้การคุ้มครองบุคคลจากการถูกบังคับให้สูญหายเป็นเรื่องที่สำคัญ เมื่อประเทศไทยมีการยกร่างและประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ถือว่าเป็นการวางรากฐานในอนาคตในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อที่จะได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับในอนาคต ดังนั้นในบทความวิชาการนี้จะขอเสนอประเด็นปัญหาและอุปสรรคของพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการนำไปปรับปรุงตัวบทกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย
2. เพื่อศึกษาให้ได้มาซึ่งบทสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญคนสูญหาย พ.ศ.2565 มีได้กำหนดคำจำกัดความของคำว่า “การทรมาน” “การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม” หรือ “ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และ “การกระทำให้นุญคนสูญหาย”

การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญคนสูญหาย พ.ศ.2565 กำหนดไว้แต่ลักษณะการกระทำการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้นุญคนสูญหาย แต่ไม่ได้กำหนดบทนิยามความหมายของคำดังกล่าวไว้ จึงก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่ากรณีการกระทำใดเป็นการกระทำและอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญคนสูญหาย พ.ศ.2565 หรือกรณีใดเป็นการกระทำตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีลักษณะเป็นการทรมาน เพราะการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาก็มีลักษณะเข้าข่ายเป็นการกระทำโดยทรมาน ซึ่งแม้จะมีได้พิจารณาถึงวิธีการทำร้ายชีวิตหรือร่างกายในรูปแบบการกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็ตาม แต่ก็เห็นว่ามีความเป็น การกระทำโดยทรมาน การลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณากระบวนการสอบสวนทั้งสองด้วยบทกฎหมายก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้นถ้ามีการกำหนดคำจำกัดความของคำดังกล่าวก็จะทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตีความกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในอนาคตได้

เมื่อพิจารณาตาม Anti-Enforced or Involuntary Disappearance Act of 2012 ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Agents of the State) การบังคับหรือการกระทำโดยไม่สมัครใจ (Enforced or Involuntary Disappearance) ประเพณีของหน่วยงานของรัฐ (Order of Battle) และผู้เสียหาย (Victim) ซึ่งความหมายของการบังคับหรือการกระทำโดยไม่สมัครใจ หมายถึงการจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการลิดรอนเสรีภาพในรูปแบบอื่นใดที่กระทำโดยตัวแทนของรัฐ หรือโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กระทำการโดยได้รับอำนาจการสนับสนุน หรือยินยอมจากรัฐ ซึ่งปฏิเสธที่จะให้นุญคนสูญหายรับทราบถึงการลิดรอนเสรีภาพหรือโดยการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของผู้สูญหาย ซึ่งทำให้นุญคนดังกล่าวอยู่นอกความคุ้มครองของกฎหมาย และกำหนดความหมายของผู้เสียหายไว้ว่า บุคคลที่หายตัวไปและบุคคลใดก็ตามที่ได้รับอันตรายอันเป็นผลโดยตรงจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับหรือไม่สมัครใจ (Anti-Enforced or Involuntary Disappearance Act of 2012, section 3) กรณีข้างต้นเห็นว่าใน Anti-Enforced or Involuntary Disappearance Act of 2012 ไม่ได้กำหนดคำนิยาม “การทรมาน” “การกระทำหรือการลงโทษ ที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม” หรือ “ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และ “การกระทำให้นุญคนสูญหาย” เช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศไทย ส่วน Code of Crimes Against International Law (Völkerstrafgesetzbuch-VStGB) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้กำหนดลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศไว้ในส่วนที่ 2 (Part 2 Crimes Against International Law) ได้แก่ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Genocide and Crimes Against Humanity) การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) อาชญากรรมต่อ

มนุษยชาติ (Crimes Against Humanity) แต่ไม่ได้กำหนดคำนิยามของ “การทรมาน” “การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม” หรือ “ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และ “การกระทำให้บุคคลสูญหาย” ไว้ ซึ่งคล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ประเทศไทย นอกจากนั้นถ้าพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส (Code pénal de 1810) ได้กำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการบังคับให้บุคคลสูญหายที่เป็นอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติไว้ในมาตรา 212-1 ถึง มาตรา 212-3 และความรับผิดทางอาญาทั่วไปในมาตรา 221-12 และความรับผิดของผู้บังคับบัญชาไว้ในมาตรา 221-13 มีใจความว่า (นันทพร กันเฉย, 2559, หน้า 63-64)

การกำหนดให้บันทึกภาพและเสียงตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 22

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 หมวดที่ 3 และหมวดที่ 4 เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบ ซึ่งมาตรา 22 เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบจับกุมต้องบันทึกภาพและเสียงการจับกุมอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีเงื่อนไขการยกเว้นไว้ว่ากรณีใดให้บันทึกและกรณีใดไม่จำเป็นต้องบันทึกหรือมีเหตุจำเป็นพิเศษ เพราะเมื่อพิจารณาตามข้อเท็จจริงแล้วโดยเฉพาะการกระทำความผิดซึ่งหน้าที่ต้องดำเนินการจับกุมอย่างรวดเร็วหรือกรณีผู้กระทำความผิดจะหลบหนี หรือการขยายผลทางคดี กรณีเช่นนี้ก็ต้องบันทึกเสียงและภาพ และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายว่าด้วยการบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม การแจ้งการควบคุมตัวและการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว พ.ศ.2566 และคำสั่ง ตร. ที่178/2564 ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับและควบคุมตัวกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่เป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้อีกก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในแบบ ปท.1 กรณีข้างต้นถือว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติได้ที่จะไม่สามารถดำเนินการได้ทันทั่วทั้ง และถ้าไม่มีการบันทึกหรือมีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถบันทึกการจับและการควบคุมตัวได้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นจะสามารถรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งจะต้องอาศัยหลักการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 226/1, ประกอบมาตรา 84 วรรคท้าย เห็นว่าไม่สามารถรับฟังได้โดยเฉพาะคำรับสารภาพในชั้นจับกุม ปัญหาเหล่านี้จึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอาจจะมีโอกาสที่จะถูกฟ้องความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ก็เป็นไปได้ ซึ่งข้อยกเว้นเป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้อีกก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว โดยเหตุสุดวิสัยให้หมายความรวมถึง เหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันที่ทำให้ไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้โดยได้กระทำด้วยความสุจริต

การทรมานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สามตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 5

การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 5 กำหนดไว้ว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม
 - (2) ลงโทษผู้ถูกกระทำเพราะเหตุอันเกิดจากการกระทำหรือสงสัยว่ากระทำของผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม
 - (3) ช่มชู้หรือขู่เข็ญผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม
 - (4) เลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด
- ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน”

จากบทบัญญัติข้างต้นโดยเฉพาะมาตรา 5(1) ที่กำหนดไว้ว่ากรณีการทรมานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สามนั้นเป็นบทบัญญัติที่มีสาระสำคัญเช่นเดียวกับการจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย บัญญัติว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี”

เห็นว่าการที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 5 กำหนดไว้เช่นนี้จะก่อให้เกิดปัญหาต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาลในอนาคตได้ เพราะหลักการรับฟังพยานหลักฐานของศาลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ไม่มีบทบัญญัติกำหนดไว้ ดังนั้นจึงต้องอาศัยการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 226/1, 84 วรรคท้าย เป็นต้น เมื่อเจ้าพนักงานผู้จับกุมทำการทรมานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 5 แต่การทรมานเพื่อให้ได้ข้อมูลถือว่าเป็น “ถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่สามารถนำมารับฟังลงโทษจำเลยผู้กระทำความผิดได้ กรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติตามกฎหมายอะไรที่จะถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมาย เพราะถ้าเจ้าหน้าที่กระทำไปก็อาจจะถูกฟ้องในอนาคตได้ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนขาดความรอบคอบในการ

ยกร่างกฎหมายโดยมุ่งแต่กระบวนการมิได้มุ่งสาระสำคัญของการวางหลักกฎหมายหรือบรรทัดฐานทางกฎหมายเพื่อที่จะให้ศาลใช้ดุลพินิจซึ่งนำนักพยานหลักฐาน

การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญยอม พ.ศ.2565

มาตรา 13

กรณีห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐขับไล่ ส่งกลับหรือส่งบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนไปยังอีกรัฐหนึ่ง หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะไปตกอยู่ในอันตรายที่จะถูกกระทำทรมาน ถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้นุญยอมเป็นบัพพัญญติที่กำหนดไว้ไม่ให้หน่วยงานของรัฐส่งกลับบุคคลที่เป็นผู้ร้ายข้ามแดนไปอีกรัฐหนึ่งถ้าเห็นว่าส่งไปแล้วจะทำให้เข้าถูกกระทำทรมาน ถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้นุญยอม ซึ่งบัพพัญญติมาตรานี้เป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นที่ประเทศไทยกรณีคดีหญิงราชอาณาจักรชาอุดีอาระเบียหลบหนีเพื่อขอลี้ภัยในประเทศออสเตรเลีย คดีนี้เป็นกรณีที่หญิงชาอุดีอาระเบีย อายุ 18 ปี ถูกกักตัวที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิขณะพยายามจะเดินทางหนีจากครอบครัว เพราะปัจจุบันผู้หญิงชาอุดีอาระเบียต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่เรียกว่า “Male Guardianship and Sexual Violence law system B.E.1992” ทำให้การมีหนังสือเดินทาง การท่องเที่ยวในต่างประเทศ แต่งงาน การเปิดบัญชีธนาคาร ศัลยกรรม หรือการได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำไม่สามารถทำได้ หากไม่ได้รับอนุญาตยินยอมจากผู้ปกครองที่เป็นผู้ชาย ซึ่งอาจเป็นสามี บิดา พี่ชาย หรือลูกชาย โดยมีเป้าหมายเพื่อลี้ภัยในประเทศออสเตรเลีย โดยรัฐบาลไทยพยายามที่จะส่งตัวกลับประเทศชาอุดีอาระเบีย และถ้ารัฐบาลประเทศไทยส่งกลับไปย่อมมีความผิดโทษประหารชีวิต (นันทชนก วงษ์สมุทร, ออนไลน์, 2562) กรณีนี้เป็นการจำกัดสิทธิสตรีที่มีได้มีสิทธิเทียบเท่าผู้ชาย แม้ว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิในการดำรงชีพ ซึ่งเป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 (ค.ศ.1948) ข้อ 1 (กรมองค์การระหว่างประเทศ, 2551, หน้า 1) กำหนดไว้ว่า

“มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ”

ในอารัมภบทปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กล่าวว่า “มนุษย์ทุกคนมีมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับประชาชนทั้งมวลและประชาชาติทั้งหลาย เพื่อจุดมุ่งหมายที่ว่าปัจเจกบุคคลทุกคนและทุกส่วนของสังคม โดยจะมุ่งมั่นส่งเสริมการเคารพสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ ด้วยการสอนและการศึกษา และให้มีการยอมรับและยึดถือโดยสากลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยมาตรการแห่งชาติและระหว่างประเทศอันก้าวหน้าตามลำดับ ทั้งในบรรดาประชาชนของรัฐสมาชิกด้วยตนเอง และในบรรดาประชาชนของดินแดนที่อยู่ใต้เขตอำนาจแห่งรัฐนั้น”

นอกจากนั้นยังได้กำหนดสิทธิไว้ในข้อ 7 ว่า “ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความ

คุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว”

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถือได้ว่าเป็นการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นบุคคลที่อยู่ในสังกัดหรืออยู่ภายใต้อำนาจของรัฐใด หรืออยู่ภายใต้การปกครองในรูปแบบใดก็ตาม ย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันโดยเฉพาะสิทธิที่เรียกว่า “สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง” (Self-Determination Right) หรือสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเองที่จะมีเสรีภาพในการตัดสินใจในสถานะทางการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเสรี ดังนั้นบทบัญญัติกฎหมาย Male Guardianship and Sexual Violence Law System B.E.1992 (Tønnessen, 2016, p. 9) ของประเทศซาอุดีอาระเบียอาจจะยังไม่สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 (ค.ศ.1948) เพราะเมื่อพิจารณาการกำเนิดของศาสนาอิสลามกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 (ค.ศ.1948) ศาสนาอิสลามได้ถือกำเนิดขึ้นก่อนปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน จึงทำให้บทบัญญัติกฎหมายและคำสอนทางศาสนาอิสลามไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งปัจจุบันประเทศซาอุดีอาระเบีย มีแนวคิดที่จะแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้สิทธิของผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชายตามหลักสากลมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 13 ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้จริงในทางปฏิบัติ เพราะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือถือว่าเป็นผลประโยชน์ของรัฐไม่มีประเทศใดยินยอมให้ผู้ร้ายข้ามแดนพำนักอยู่ในประเทศของตนได้ ดังนั้นการที่มาตรา 13 บัญญัติไว้เช่นนี้เห็นว่าขัดต่อสนธิสัญญาโดยเฉพาะสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในฐานะที่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีที่ทุกประเทศจะต้องมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

การกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุญหาย

การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 14 บัญญัติไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุญหาย” ประกอบด้วย

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ

(2) ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ

(3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ นายกษัตริย์ศึก และประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

(4) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนหกคน ดังต่อไปนี้

(ก) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านสิทธิมนุษยชนจำนวนสองคน ด้านกฎหมาย และด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านละหนึ่งคน

(ข) แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์จำนวนหนึ่งคน และแพทย์ทางจิตเวชศาสตร์จำนวนหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแต่งตั้งข้าราชการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 14 ข้างต้น เห็นว่าเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ รวมทั้งมีแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์และแพทย์ทางจิตเวชศาสตร์ในคณะกรรมการด้วย แต่ปรากฏว่าไม่มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่มีสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิแทบทั้งสิ้น เพราะการกำหนดให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นถือว่าเป็นหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและมีความโปร่งใสของหลัก 10 ประการ ได้แก่ หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ/คุณค่า หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุทธาน พ.ศ.2565 ไม่มีสัดส่วนของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิถือว่าไม่มีหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและมีความโปร่งใสของการบริหารกฎหมายของภาครัฐ ดังนั้นจึงเห็นว่าควรเพิ่มเติมสัดส่วนผู้ทรงคุณวุฒิกายนอกไว้ในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุทธานก็จะทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกับกฎหมายอื่น ๆ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและมีความโปร่งใสข้างต้น

บทสรุป

1. เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุทธาน พ.ศ.2565 มิได้กำหนดคำจำกัดความของคำว่า “การทรมาน” “การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม” หรือ “ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และ “การกระทำให้นุญจสุทธาน” จึงทำให้เกิดปัญหาการตีความว่าการกระทำใดเป็นการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้หรือการกระทำใดเป็นการกระทำตามประมวลกฎหมายอาญาที่จะต้องมีการกระบวนกรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะการกระทำความผิดทางอาญาส่วนใหญ่ก็มีลักษณะการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว ซึ่งถ้ามีการกำหนดบทนิยามไว้ให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุทธาน พ.ศ.2565 ก็จะทำให้ลดปัญหาการตีความกฎหมายลงได้

2. การกำหนดให้บันทึกภาพและเสียงตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุทธาน พ.ศ.2565 มาตรา 22 นั้น ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของพนักงานผู้จับและผู้ควบคุม

ตัวที่จะต้องบันทึกภาพและเสียงการจับและการควบคุมตลอดระยะเวลาการจับและการควบคุม ซึ่งเป็นกระบวนการทางอาญาเพื่อเป็นการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่จะไม่ถูกผู้จับหรือผู้ควบคุมปฏิบัติ นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การทำร้ายร่างกายผู้ถูกจับหรือผู้ถูกควบคุม การฆ่าในลักษณะปกปิด ความผิดของเจ้าหน้าที่ผู้จับหรือผู้ควบคุม

3. การทรมานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สามตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุหาย พ.ศ.2565 มาตรา 5 การที่ มาตรา 5(1) กำหนดไว้กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคล ที่สามผู้นั้นกระทำความผิดฐานทรมาน ซึ่งเป็นการบัญญัติไม่ให้เจ้าหน้าที่ผู้จับหรือผู้ควบคุมทำร้ายร่างกายผู้ถูก จับหรือผู้ถูกควบคุมเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ หรือถ้อยคำอื่น ซึ่งบทบัญญัตินี้เป็นการขัดต่อหลักการรับฟัง พยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 226/1 และมาตรา 84 วรรคท้าย ที่มีแนวคิดมาจากหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และหลักปณิญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์หรือความผิดของจำเลยว่าพยานหลักฐานใดจะทำให้จำเลยมีผิด หรือบริสุทธิ์สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งในทางปฏิบัติการจะได้คำรับสารภาพหรือถ้อยคำอื่น ๆ มานั้น ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่ปรากฏในพฤติการณ์ในละกรณี ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำตามหน้าที่จนทำให้ ผู้ถูกจับรับสารภาพหรือจำนนด้วยพยานหลักฐานที่ปรากฏในการจับหรือการควบคุมตัวก็ไม่สามารถใช้เป็น พยานหลักฐานได้ เพราะขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ซึ่งนำมาใช้ในการ รับฟังพยานหลักฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุหาย พ.ศ.2565 ด้วย

4. การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุหาย พ.ศ.2565 มาตรา 13 เพื่อมุ่งคุ้มครองมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐขับไล่ ส่งกลับ หรือส่งบุคคล เป็นผู้ร้ายข้ามแดนไปยังอีกรัฐหนึ่ง หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้น จะไปตกอยู่ในอันตรายที่จะถูกกระทำ ทรมาน ถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้สูญหาย บทบัญญัติมาตรานี้ถือว่าการบัญญัติไว้ที่มีได้มุ่งถึงผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ เพราะการจะ ส่งกลับบุคคลใดซึ่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนถือว่าเป็นผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศตามหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศและเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐในการใช้ดุลยพินิจส่งกลับบุคคลใดซึ่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดน แม้ หลักการส่งกลับจะทำให้ผู้ร้ายข้ามแดนเหล่านั้นตกอยู่ในอันตรายก็ตาม ซึ่งถือว่าเป็นหลักสิทธิมนุษยชน เมื่อ หลักสิทธิมนุษยชนกับหลักอำนาจอธิปไตยของรัฐเกิดขึ้นพร้อมกัน รัฐต่าง ๆ ย่อมต้องเลือกใช้หลักอำนาจ อธิปไตยแทบทั้งสิ้น เพราะถือว่าเป็นผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ ดังนั้นการที่มาตรา 13 กำหนดไว้เช่นนี้ ถือว่าไม่มีสภาพบังคับในทางปฏิบัติ

5. การกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย การที่มาตรา 14(4) กำหนดให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน 2 คน ด้านกฎหมายและด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านละหนึ่งคน เท่ากับว่าการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดให้มีนักกฎหมายจำนวน 1 คน ซึ่งถ้าพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนมีจำนวนอีกมากมายที่จะสามารถเป็นผู้ทรงคุณวุฒิได้ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ อาชีววิทยาและทันตวิทยา ข้าราชการตำรวจ ศาล อัยการที่เกษียณอายุราชการ บุคคลเหล่านี้มีความรู้ความเชี่ยวชาญไม่แพ้ไปกว่าคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่มาตรา 14(2) กำหนดไว้ ดังนั้นจึงควรเปิดกว้างคุณสมบัติให้มากกว่านี้ก็จะได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง และถือว่าเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและมีความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะ

1. กำหนดให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 บัญญัติค่านิยม ดังนี้

“การทรมาน” หมายความว่า การกระทำโดยเจตนา ก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างรุนแรง หรือความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางกายหรือจิตใจต่อบุคคลผู้ถูกคุมขัง หรืออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ซึ่งถูกกล่าวหาว่าทำการทรมาน เว้นแต่เป็นการลงโทษทางกฎหมายไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากการลงโทษหรือจากผลของการลงโทษ

“การกระทำที่โหดร้ายและไร้มนุษยธรรม” หมายความว่า การกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานต่อชีวิตและร่างกายโดยเฉพาะการฆ่าทุกรูปแบบหรือการตัดทอนอวัยวะ

“ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า การเหยียดหยามศักดิ์ศรีของบุคคลที่ก่อให้เกิดความอับอายทำให้เกิดความรู้สึกด้อยค่ากว่าหรือต่ำกว่า

“การบังคับให้บุคคลสาบสูญ” หมายความว่า การจับ การคุมขัง หรือการลักพาตัวบุคคลไปโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือการให้อำนาจของหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรทางการเมือง และปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือ หรือปกปิดชะตากรรมหรือสถานที่ปรากฏตัวของบุคคล จนส่งผลให้บุคคลนั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

2. ปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 22 โดยให้มีกรณีมีเหตุจำเป็นหรือกำหนดหลักเกณฑ์ให้เจ้าพนักงานผู้จับได้ดำเนินการในรูปแบบอื่น ๆ ได้ เช่น การกระทำความผิดซึ่งหน้าหรือกรณีมีเหตุจำเป็นพิเศษซึ่งไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ให้เจ้าพนักงานผู้จับทำรายงานภายหลังการจับกุม ก็จะทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องหาเครื่องมือบันทึกภาพและเสียงการจับกุมจนทำให้

การปราบปรามอาชญากรรมที่เป็นหน้าที่ของรัฐต่อประสิทธิภาพพล โดยเหตุสุดวิสัย ให้ความความรวมถึงเหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันที่ทำให้ไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้โดยได้กระทำด้วยความสุจริตด้วย

3. ปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 5 ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 226/1 ก็จะทำให้การชั่งน้ำหนักของศาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักการการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 6 ในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย และข้อ 8 บัญญัติว่า ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอันมีประสิทธิภาพจากศาลที่มีอำนาจแห่งรัฐต่อการกระทำอันล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

4. ควรให้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 มาตรา 13 ให้ถือว่าเป็นดุลยพินิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะให้ดุลยพินิจในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและหลักความร่วมมือในทางอาญาของนานาอารยประเทศ

5. ควรกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย ให้กว้างขวางกว่านี้หรือให้สอดคล้องเช่นเดียวกับกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

บรรณานุกรม

กรมองค์การระหว่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)*. กรุงเทพฯ: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

นันทพร กันเฉย. (2559). *ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บังคับบัญชากรณีผู้ใต้บังคับบัญชาบังคับให้นุคคลสูญหาย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นันทชนก วงษ์สมุทร. (2562). *สาวชาอุ : นักสิทธิมนุษยชนเชื้อกระแสนโซเซียลทั่วโลกช่วยเปลี่ยนใจรัฐบาลไทย มอบ UNHCR ดูแล* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bbc.com/thai/thailand-46790916> [2567, 27 กันยายน].

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565. (2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 (ตอนที่ 66 ก), หน้า 43.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2568

เพชรณพัฒน์ ศรีวุทธิยประภา. (2564). **อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคน**

จากการบังคับให้หายสาบสูญและการเข้าร่วมเป็นภาคีของประเทศไทย (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก: <https://law.mfu.ac.th/law-news/law-detail/detail/News/6856.html>

[2567, 27 กันยายน].

Tønnessen, L. (2016). *CMI Report: Women's Activism in Saudi Arabia: Male*

Guardianship and Sexual Violence. Bergen: Chr. Michelsen Institute.